

בית

מחזה בשלש מערכות. עמי שלום עליכם. מאת י. ד. ברקוביץ

עמך

מחזה בשלש מערכות על פי שלום-עליכם מאת י. ד. ברקוביץ

ההצגה: צ. פרידלנדי, ב. צ'מרנינסקי

הצייר: מ. שמידט המוסיקה: א. ו. שטרנברג

התפאורות: ד. שנדר

ה מ ש ת ת פ י ם :

<u>ב. צ'מרנינסקי</u>	<u>שימלי סורוקר, חייט</u>
ת. רונינס	עטי-מני, אשתו
ח. הנדלר - פ. ליוביץ	ביילקה, בתם
ר. קליאצקין	מוטיל { פועלים בבית החייט
א. מסקין	קופיל {
ש. ברוק	סולומון פיין, רוק עשיר. בעל בתים
ש. פינקל	רב אשר פיין, דודו
מ. בת-עמי	גולדה, אשת רב אשר
מ. בנימיני	קולטון. סוכן על בתי סולומון
א. ברץ	סולובייטשיק, "שרכז מודרני"
ת. יודלביץ	פרייל הקמחית
ח. אמתי	הימפלרב, רואה חשבון בבנק
מ. גנסין	מנדיל, משרת
נ. שיין	יוכבד, משרתת

המנצח פורדהאוז בן-ציסי סגן הרגיסור י. רונינשטיין

מערכה ראשונה

שימלי סורוקר, "איש מספרים ומחט בן-ישראל עמך", נושא נפשו בחלום גדול: בכיסו שמור שובר של שטר-גורל, שרכש לו לפני תשע-עשרה שנה, והיום יום ההגרלה; מתפלל לזכיון הגדול, למאתים האלף. לפי שעה צריך הוא לפרוע שכר דירה. קולטון, סוכן הבית, דוחק – וכסף אין. פועליו, מוטיל וקופיל שניהם נמשכים אחרי בתו היחידה ביילקה, אך תקוה רחוקה מהם. רבים המחזירים אחריה, אפילו קולטון המכוער. מוטיל מציע לפני קופיל להפיל גורל, "למשוך קשרים": מי משניהם יזכה בביילקה? והנה ביילקה באה, מוצאת את הבחורים בטפלים בגורלי ומסיחה להם לפי תומה, כי גם אביה מצפה היום לגורל. נכנסת עטימני ופיה מלא קללה לראש סוכן הבית ובעליו, רק שימלי הוא האחד, הבא מן החוץ שמח וטוב לב; מאמין הוא ב-מלך עוזר, כי היום יתרחש נס. סולומון פיין בא למוד את חליפתו החדשה ומטיף מוסר לחייט, שאינו זהיר בתשלום שכר דירה. השעון משמיע שעת הצהריים, ושימלי שולח את ביילקה עם מוטל אל הבנק בדבר ההגרלה. קולטון נכנס, מבקש בעיניו את ביילקה היפה, מאיים להשליך את החייט מדירתו. שימלי ואשתו מתנפלים על אָקָה בַן יָקָה זה, מתרים בו, לבל ישלח ידו אל בתם, וקופיל אוהז בערפו ומשליכו החוצה. באה פריל הקמחית לתבוע דמי קמח, ואחריה – סולובייטשיק השדכן, איש ה"קונבנציות": מציע שידוך בין ביילקה ובין קולטון. והנה שאון עולה: אנשי כתריאלבקה רצים אל בית שימלי. נכנס הימלפרב ובשורה בפיו: שטרו של החייט זכה במאתים האלף.

מערכה שנית

בית-עשירים של שימלי, שעלה לגדולה, שנויים גדולים בסדרי חייו של החייט: קולטון משגיח על ביתו ומלמדו "הלכות אריסטקרטיה", פריל מפקחת על המטבח, מנדיל המשרת שומר ליד הדלת. בכל יום סעודה שמנה: אוזים צלויים, שימלי מתכונן להשיא בתו לסלומון ולהשתתף עמו בעסק של בתים. ביילקה סערת: גדולים געגועיה על מוטיל וקופיל, וכל התכונה החדשה למורת רוחה. מוטיל וקופיל הביאו חליפה חדשה להגביר החדש. ביילקה מגלה לפנייהם את מצוקת לבה. שימלי, מדושן-עונג אחרי הסעודה, מקדם את פני הבחורים בחיבה יתירה. קופיל חותר להראות את נחת-זרועו לקולטון. שימלי עומד למוד את החליפה ומלמד אח מי שהיו תלמידיו פרק בחייתות: ביילקה קוראת לפני אנשי הבית מכתביהם של מבקשי עזרה, ושימלי מראה את נדיבות-לבו. שימלי ואשתו הולכים אל בית פיין להביא את המחותנים לבקור ראשון, אך ביילקה מסתלקת מסתלקת מכל הענין, לצערם של קולטון וסולובייטשיק. מוטיל וקופיל פורצים נרגשים באו להציל את ביילקה מסכנת ה"בורזשואזה", ובשוב שימלי עם כל בני החבורה, ביניהם דוד סולומון ודודתו, הם מתחבאים בפנות הבית ומתגנבים לברוח עם ביילקה דרך החלון. שימלי דן עם מחותניו בעסק-הבתים החדש, משמיע בכל תוקף את דעתו, כי מבתי לא ישליכו בעלי-מלאכה עניים. והנה בא מנדיל ומודיע, כי ביילקה ברחה עם הבחורים. הכל יוצאים לרדוף אחריהם.

מערכה שלישית

מוטיל וקופיל מביאים את ביילקה אל בית-אביה הקודם, כעת בית-מלאכתם. קופיל יוצא לבקש מרכבה, ומוטיל עומד על סודה של ביילקה, כי בה בחרה מן השנים. בעצם ההתרגשות באים הרודפים. שימלי מתקצף בבתו ובבחורים. והנה פרץ הימלפרב ובפיו בשורה חדשה: טעות נפלה כאן – השטר לא זכה בגורל. המחותנים עוזבים את הבית. שימלי כורע תחת יגונו, אך בתו, «בת עמך», מעודדת את רוחו. שימלי מתאושש, מקדם בלב שמח את בחיר לבכה של בתו וחוזר לקדמותו; להיות "איש מספרים ומחט, בן ישראל עמך".

